

Motion

1975/76:1672

av herr Hermansson m. fl.

med anledning av propositionen 1975/76:88 om åtgärder inom skärgårdsområdena

I propositionen 1975/76:88 hävdar föredraganden angelägenheten av att det finns en bofast skärgårdsbefolkning "för att skärgårdarnas från såväl kultur- och natursynpunkt som från rekreationssynpunkt värdefulla områden skall kunna tillgodogöras...". Vpk delar denna ståndpunkt men vill dessutom understryka skärgårdsbefolkningens rätt att bo kvar i sina hemorter och där kunna kräva att de grundläggande villkoren för deras existens, sysselsättning, kommunikationer och social service tryggas.

Begreppet skärgård ges i propositionen en alltför snäv innebörd, när man med detta endast menar öar, som saknar fast landförbindelse. Detta leder till en orimlig begränsning av möjligheterna att åstadkomma verkningfulla förändringar av förhållandena i skärgården. Vi menar att begreppet skärgård här måste vara flexibelt, för att man skall kunna åstadkomma samordnade åtgärder mellan flera öar, av vilka någon eller några kan ha fast landförbindelse, eller mellan öar och det närmaste kustområdet. Det finns anledning att peka på att kustområdena i betydande utsträckning har en med de isolerade öarna delvis likartad problematik, exempelvis när det gäller sysselsättningsläget.

Vi vill också erinra om att det, efter den oerhört kraftiga befolkningsavtappning som skärgården och kustområdena varit utsatta för, inte är nog att ge den kvarvarande befolkningen rimliga existensmöjligheter, det är dessutom nödvändigt att vända befolkningsströmmen.

De sysselsättningsbefrämjande åtgärder som föreslås i propositionen kan troligen utgöra ett värdefullt komplement för att trygga en gynnsam sysselsättningsutveckling i skärgården. Men grundstommen måste bestå av en statlig företagsverksamhet, baserad på mindre industrierheter med lämplig produktionsinriktning, och härvidlag anges i propositionen flera möjliga alternativ. Det är i sammanhanget helt nödvändigt att de företagsekonomiska beräkningarna kompletteras med samhällsekonomiska aspekter, vilket inte är möjligt, om sysselsättningen i skärgården tillåts bygga uteslutande på privat företagsamhet med inslag av statliga subventioner.

Avgörande för en industriell utveckling i skärgården är tillgången på fraktmöjligheter. Därvid bör man se över förhållandena för kustfrakten och smättonnaget, som av allt att döma befinner sig i ett trångt konkurrensläge, och ta ställning till eventuella åtgärder för att förbättra dess läge.

Utövat av de traditionella näringarna fiske, jord- och skogsbruk är förknippat med ägandet av jord och fiskevatten. Framför allt i skärgårds-

områdena utanför storstäderna har den kapitalistiska spekulationen i dessa naturtillgångar lett till att betydande jord- och vattenarealer ligger improduktiva. Med nuvarande lagstiftning kan de regionala och kommunala organen bara konstatera att det förhåller sig på detta sätt men kan inte ändra på förhållandena. I propositionen framhålls kommunernas och landstingens ledande roll i skärgårdspolitiken, men när det gäller att ändra ägande- och brukningsrätten till jord och vatten saknar kommuner och landsting såväl instrument som medel härför.

Därför måste åtgärder vidtas för att all jord som lantbruksnämnderna bedömer som brukningsbar blir tillgänglig för intresserade brukare på arrendebasis. Likaså måste lagstiftningen beträffande skärgårdsfisket, främst på ostkusten, ses över så att skärgårdsbefolkningen inte berövas några möjligheter att utöva denna näring som huvud- eller binäring på grund av ägandeförhållandena.

Viktiga problem för skärgårdsbefolkningen har inte alls berörts i propositionen. Det gäller bl. a. skolfrågorna och hälsovårds- och sjukvårdsfrågorna. Även om dessa omhändertas av kommuner och landsting, är det även på dessa områden nödvändigt med statliga insatser. Tillgången till en skola spelar stor roll för ett skärgårdssamhälles möjligheter att överleva. Måste skolan läggas ner, dör ofta ön som permanent samhälle. Det är därför nödvändigt med ökade insatser för att bevara och utveckla skolväsendet i skärgårdskommunerna.

Tillgången till hälso- och sjukvård är ofta dalig i skärgården. På en del håll finns läkarbatar i tjänst under sommaren men inte under övriga årstider. Den permanenta skärgårdsbefolkningen har alltså icke stor nytta av denna service. Det är rimligt att befolkningen i skärgården skall ha samma möjligheter som andra medborgare till en tillfredsställande hälso- och sjukvård. Även här är det nödvändigt med statliga bidrag.

Även tillgången till butiker för dagligvaror spelar en stor roll för möjligheten att bevara och utveckla ett skärgårdssamhälle. Här är det nödvändigt med ett särskilt stöd för att hindra att butiksdöden fortsätter.

För att göra det möjligt för dem som så önskar att flytta exempelvis från mindre till större öar i skärgården, bör ett särskilt projektstöd kunna ges för att minska kostnaderna för va-anläggningar, som i allmänhet är mycket stora bl. a. på grund av sprängningskostnader.

Under godkännande i övrigt av propositionen 1975/76:88 föreslås

1. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till inriktning och utformning av en industriell utveckling i skärgården i statlig regi,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning av kustfraktens och smättonnagets förhållanden,
3. att riksdagen begär förslag om statliga insatser för att bevara och utveckla skolväsendet i skärgården,
4. att riksdagen begär förslag om statliga bidrag för förbättring av hälso- och sjukvården för skärgårdsbefolkningen så att denna bereds samma service som andra medborgare,

5. att riksdagen anvisar ett särskilt bidrag till driftsstöd för butiker och varubåtar i skärgården med förslagsvis 1 milj. kr.,
6. att riksdagen begär förslag om ett statligt projektstöd, för att reducera höga kostnader för va-anläggningar i samband med den bofasta skärgårdsbefolkningens flyttningar.

Stockholm den 27 januari 1976

C.-H. HERMANSSON (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

GUSTAV LORENTZON (vpk)

TORE CLAESON (vpk)

LARS WERNER (vpk)
i Tyresö

SUNE OLSSON (vpk)
i Stockholm

NILS BERNDTSON (vpk)

INGA LANTZ (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)
i Malmö